

רחל מורפורגו

(משוררת עברית מלפני מאה שנה)

שמה של המשוררת הזאת ידוע רק מעט בקרב הרחב, הגם שהוא היה מפורסם וחביב לא רק בין יהודי איטליה אשר שם חיתה ופעלה המשוררת הזאת אלא גם רחוק מחוץ לגבולות ארץ מכוורתה. הרי היא היתה המשוררת העברית הראשונה בספרותנו אחרי מאות שנות גולה, ויצירתה הספרותית עומדת על גובה גדול.

רחל מורפורגה נולדה בשנת 1790 בטריסטי מוצאה — מאותה המשפחה אשר נתנה ליהדות אחרי כן את שד"ל (שמואל דוד לוצאטו), ושנתנה מאה שנה לפני כן את אבי השירה החדשה, את משה חיים לוצאטו.

כפי שמספר עליה בן דודה וידידה שד"ל, היא התחילה עוד בילדותה ללמוד את הספרים הקדושים, בהיותה בת 14 כבר ידעה היטב את „חובת הלבבות“ והתחילה ללמוד גם „תלמוד בבלי“. רחל מורפורגה הצטיינה גם בכשרונותיה למלאכת-יד, היא עזרה לאביה במקצוע שלן, בפיתוחי עין ותפרה שמלות לעצמה ולכל המשפחה.

כשהיה שד"ל בן עשר הוא בקר בבית הוריה והיה מוצא שם תמיד המון ספרים עבריים — בין חזון ספרי דקדוק רבים. פעם אחת היא בקשה את שד"ל להביא לה את ספר ה„זוהר“. כשהוא מלא את בקשתה היא שאלה אותו: „במה אוכל להביע לך את תודתי? אז הוא ענה: „אני רוצה ממך רק דבר אחד: שלא תאמיני ככל הכתוב בספר הזה“. אבל היא ענתה לי על זה: „הקשית לשאול!“

רחל מורפורגה השאירה לנו שני קובצים של שירים בשם „עוגב רחל“ שיצא לאור בשנת 1890. הקובץ הראשון כולל את שיריה, הקובץ השני — את מכתביה.

שיריה של רחל מורפורגה מצטיינים במוסק-ליות שלהם, ורבים מהם לא אבדו את ערכם עד היום. המשורר היהודי-הגרמני לודוויג אוגוסט פרנקל תרגם כמה משיריה לגרמנית וכתב בהתפעלות על ערך השירים האלה.

מכתביה של רחל מורפורגה משלימים את

התמונה של המשוררת, במכתבים האלה היא דנה לפעמים בשאלות מספיקיות עמוקות, כגון שאלת ההגיה וההכרה, המלומדים הגדולים של התקופה באים לשאול בעצתה ולא במעט היא עזרה גם לשד"ל, הגדול בחור ההוא ובאיו ענותנות טבעית בלתי-מעושה היא עושה את זאת! על כמה מבת בים ושירים היא חותמת „רמה“ (ראשי התיבות של רחל מורפורגה הקטנה).

היא היתה גם אם מסורה ומלאה רוך. ביום היתה מטפלת בחנוך בניה ובמשק הבית ובלילה היתה יושבת וטווה זרזים עבריים. — הזמי זהכ

של חכמה ורגש.

היא מתה בגיל של 81, ימים אחדים לפני מותה היא כתבה שיר וידוי, אבל לא הספיקה לנמור אותו ובמלה „אלהי“ איבדה את הכרתה, החרוזים המעטים של השיר שלא נגמר מוכיחים שהיא לא אבדה עד הרגע האחרון את האמונה הגדולה באלהים, המציינת את כל מעשיה ויצירתיה.

י. ורשאביא.

(„היינט“)